

<https://interscience.uz/>

ISSN 2181-1709 (P)

ISSN 2181-1717 (E)

SJIF: 3.805 (2021)

2023/6

**TA'LIM VA
INNOVATION
TADQIQOTLAR**

**ОБРАЗОВАНИЕ И
ИННОВАЦИОННЫЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ**

**EDUCATION AND
INNOVATIVE
RESEARCH**

TA'LIM VA INNOVATSION TADQIQOTLAR
ОБРАЗОВАНИЕ И ИННОВАЦИОННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
EDUCATION AND INNOVATIVE RESEARCH

<p>Muassis: Buxoro davlat universiteti Fan va ta'lim MChJ</p> <p>Bosh muharrir: Ma'murov Bahodir Baxshullayevich</p> <p>Jamoatchilik kengashi raisi: Xamidov Obidjon Xafizovich, Buxoro davlat universiteti rektori</p> <p>Tahririyat kengashi raisi: Maxmudov Mels Hasanovich</p> <p>Mas'ul kotib: Akramova Gulbahor Renatovna</p> <p>Texnik muxarrir: Davronov Ismoil Ergashevich</p> <p>Tahririyat manzili: Buxoro shahar, Q.Murtazoyev ko'chasi, 16-uy</p> <p>Telefon: +998(90)744-00-22</p> <p>E-mail: eirjurnal2020@gmail.com</p> <p>Jurnalning elektron sayti: www.interscience.uz</p> <p>Jurnal OAK Rayosatining 2021 yil 30 sentyabrdagi 306/6-son Qarori bilan PEDAGOGIKA, PSIXOLOGIYA, FILOLOGIYA, TARIX FANLARI bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ruyxatiga kiritilgan</p> <p>Bosishga ruxsat etildi: 28.02.2023 y. Qog'oz bichimi 60x84 1/8. b/t.12,5. Buyurtma raqami 1.23 «FAN VA TA'LIM» nashriyotida chop etildi. Buxoro shahar</p> <p>Jurnal 28.07.2021 yilda 9305 raqami bilan O'zbekiston Ommaviy axborot vositalari davlat ro'yxatidan o'tgan</p> <p>Jurnal 2020 yilda tashkil topdi va 2 oyda 1 marta chop etildi. 2021 yil noyabr oyidan boshlab har oyda 1 marta o'zbek, rus va ingliz tillarida chop etiladi</p> <p>«Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar» xalqaro ilmiy-metodik jurnalidan ko'chirib bosish tahririyatning roziligi bilan amalga oshiriladi</p> <p>Maqolada keltirilgan faktlarning to'g'riligi uchun muallif mas'uldir</p>	07.00.00 – TARIX FANLARI	
	Aymatova Z. G'. XIX asrda O'Rta Osiyo musulmonlarining haj ziyorati	7
	Baymatov A. K. O'zbekistonda uy-joy siyosatining milliy modelini yaratish omillari	10
	Boltayev B. B. Yong'in xavfsizligi tarixi (targ'ibot markazi muzeyi misolida)	13
	Khamdamova S. S. Philosophical-educational notions at the literature of central asia in 19-20 centuries (on the example of Mahmudhoja Behbudiy)	18
	Koshanov B. A. Qoraqalpog'iston davlat arbobi qallibek kamalov	22
	Norqo'chqarov X. E. Afg'oniston o'zbeklarida o'zbek tilining holati va hududiy-dealektik tafovutlar: tarixiy yondoshuv (XX asr – XXI asr boshlari)	26
	Ochilov I. Xorazm vohasi aholising turmush tarzidagi qadimiy diniy e'tiqodlar izlari	31
	Orziyev M. Z. XX asrning 70-80 yillarida O'zbekistonning Angola va Mozambik bilan munosabatlari xususida...	35
	Qudratov Sh.Yo. Buxoro amirligi tasarrufidagi bozorlar va savdo markazlari faoliyatiga doir ayrim mulohazalar	39
	Usmonov B. B. O'zbekiston va tojikiston o'rtasidagi iqtisodiy sohadagi hamkorlik aloqalarining rivojlanishi	42
	Назаров О. М. Усиление хлопковой монополии в сурхандарьинской области и его социально-экономические последствия	45
	10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
	Amonov U. S. Ustoz duosin olgan Ustoz	49
Арипова Х. А. Особенности функционирования ключевых мотивов в романах дины рубиной «почерк леонардо» и «синдром петрушки»	51	
Болтаева М. Ш. Инновационные методы преподавания русского языка и литературы	54	
Israilova D. A. The role of Fairy tales in teaching English language and values to preschool children	58	
Rejapov I. O. Son komponentli frazeologik birliklarning milliy- madaniy o'ziga xosliklari	62	
Soberova M. O'Tkir Hoshimovning "Ikki eshik orasi" romanida o'qituvchi obraziga chizgilar va davr talqini	67	

irimlardan iborat bo'lib, uning ildizi ibtidoiy animistik tasavvurlarga borib taqaladi. Hozirgacha amal qilinadigan marhumning uchi, yettisi, yigirmasi, qirqi, ba'zi yerlarda yuzi, yili bilan bog'liq va boshqa ko'pdan-ko'p rasm-rusumlar, ayniqsa, har xil xudoyilar eng ibtidoiy diniy tasavvurlarni o'zida mujassamlashtirgan.

Keyingi vaqtlarda aholi o'rtasida yangicha dafn etish marosimi joriy etildi. Bunga ko'ra, fuqarolik mitingi (yig'ilishi)ni o'tkazish, mehnat jamoasi, jamotchilik vakillari va do'stu birodarlarning ta'ziya nutqi, marhumning xotirasini abadiylashtirish, qabr toshi o'rnatish kabilar odat tusiga kirib bormoqda.

- Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati (References)

1. Кароматов Х. Ўзбекистонда мозий эътиқодлар тарихи. – Тошкент, Жаҳон итқисодиёти ва дипломатия университети. 2008. – С. 27.

2. Василев Л.С. История религий востока. .... – С. 14.

3. Suleimanov R. On Relicts of ancient Culture and Ideology in Islam in Central Asia // Oriente Moderno. - 2007. - №6.-P. 163-175.

4. Джаббаров И., Дресвянская Г. Духи, святые, боги Средней Азии: очерки по истории религии. - Т., 1993.

5. Жабборов И., Жабборов С. Жаҳон динлари тарихи. - Т.: Ўзбекистон, 2002. - Б. 33-70.

6. Аскарлов А. Древнеземледельческая культура эпохи бронзы юга Узбекистана. Ташкент, 1977.; Зардуштийликнинг илк ватанидаги ибодатхона. Санъат тарихи // – Ташкент, 2001.; Древнебактрийский храм огня в южном Узбекистане. «Градостроительство и архитектура. Культура Среднего Востока – развитие связи и взаимодействия». (совм. Ширинов Т.) – Ташкент, 1989.

7. Исхоқов М. Исаков А. Саразм. (К вопросу становления раннеземледельческой культуры Зеравшанской долины). – Душанбе, 1991. 8. Эсонов М. Хоразм худидида Зардуштийлик динининг пайдо бўлиши хақида баъзи бир мулоҳазалар. Тезисы

9. Аширов А. А. Ўзбек халқи анъанавий турмуш тарзида қадимий диний эътиқодлар (Фарғона водийси материаллари асосида). Тарих фанлари доктори илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация автореферати. Тошкент. 2008.

XX ASRNING 70-80 YILLARIDA O‘ZBEKISTONNING ANGOLA VA MOZAMBIK BILAN MUNOSABATLARI XUSUSIDA...

Orziyev Mahmud Zayniyevich,

Buxoro davlat universiteti “Jahon tarixi” kafedrasida, dosenti, t.f.f.d. (PhD)

Boboqulov Oxunjon Akmat o‘g‘li

Buxoro Davlat Pedagogika instituti Ijtimoiy fanlar kafedrasida o‘qituvchisi

Annotasiya: XX asrning ikkinchi yarmida Afrika davlatlarining milliy mustaqillikni qo‘lga kiritish jarayonlari sodir bo‘lib, mustamlaka asoratlaridan xalos bo‘lish borasidagi sa‘y-harakatlar boshlangan. Ayniqsa, Tropik Afrika mintaqasidagi Angola va Mozambik davlatlari 1975 yilda milliy mustaqillikni qo‘lga kiritgandan so‘ng, metropoliyalarga iqtisodiy qaramlikdan qutilish uchun sobiq SSSR bilan yaqinlashish yo‘lidagi borganlar. Sobiq SSSR ushbu davlatlarda harbiy, siyosiy, texnikaviy kabi sohalarida yordam bergan. SSSR tarkibidagi O‘zbekiston ham bu aloqalarda chetda turmagan. O‘zbekiston asosan qishloq xo‘jaligi va shu sohaga oid texnikalarni yetkazib berish, tropik mintaqqa sharoitida paxta yetishtirish, undan mo‘l hosil olish, sobiq SSSR tartiblari asosida xo‘jaliklar tashkil qilish, paxta yetishtirishning ilmiy asoslarini yaratishda, qishloq xo‘jalik texnikalarini boshqarish, ularning mahalliy aholiga yetkazib berish, Angola va Mozambik xalqlarini sovetcha tartiblar asosida jamiyat qurishga va yashashga o‘rgata boshlaganlar. O‘zbekiston sanoat korxonalarida ishlab chiqarilgan mahsulotlar Afrikaning turli davlatlariga yetkazib berilgan. Asosan qishloq xo‘jaligi texnikalaridan iborat mahsulotlarning Afrika davlatlarida ko‘rgazmalari uyushtirib turilgan. Shuningdek, Mozambikda o‘tkazilgan ko‘rgazmaga ayniqsa mahalliy aholi ko‘p tashrif buyurganligi tarixiy adabiyotlarda keltirib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: Mustaqillik, iqtisodiy aloqa, qishloq xo‘jaligi, o‘zaro munosabatlar, paxta ekish, mo‘l hosil, socialistik jamiyat, xo‘jalik yuritish, ko‘rgazma, eksport, mutaxassis, mehnatkash

OTNOSITELNO OTNOSHENIY UZBEKISTANA S ANGOLOY I MOZAMBIKOM V 70-80-X GODAX XX VEKA...

Orziyev Mahmud Zayniyevich,

Buxarskiy gosudarstvennyy universitet, kafedra «Vsemirnaya istoriya», dosent, k.i.n. (Kandidat nauk)

Babakulov - syn Oxundjona Akmata

Prepodavatel kafedry obuyestvennykh nauk Buxarskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo instituta

Annotasiya: Vo vtoroy polovine XX veka proisxodili processy obreteniya natsionalnoy nezavisimosti afrikanskimi stranami, nachalis usiliya po izbavleniyu ot kolonialnykh oslojneniy. Osobeno strany Angoly i Mozambika v tropicheskoy afrikanskom regione posle obreteniya natsionalnoy nezavisimosti v 1975 g. poshli po puti sblijeniya s byvshim SSSR, chtoby izbavitsya ot ekonomicheskoy zavisimosti ot metropoliy. Byvshiy SSSR pomogal etim stranam v voyennoy, politicheskoy i texnicheskoy oblasti. Uzbekistan, vkhodivshiy v sostav SSSR, ne ostalsya v storone ot etix otnosheniy. Uzbekistan v osnovnom zanimayetsya selskim xozyaystvom i postavkoy oborudovaniya, svyazannogo s etoy sferoy, vyrayivaniyem xlopka v usloviyax tropicheskogo regiona, polucheniye ot nego obilnykh urojayev, organizatsiyey fermerskix xozyaystv po metodikam byvshego SSSR, sozdaniyem nauchnoy bazy vyrayivaniya xlopka, upravlyaya selxoztexnikoy, dostavlyaya yeye mestnomu naseleniyu, Angola i Oni stali uchit mozambiksev stroit obuyestvo i jit po sovetkim pravilam. Produksiya, proizvedennaya na promyshlennyykh predpriyatiyax Uzbekistana, postavlyalas v razlichnyye strany Afriki. Vystavki produktsii selkoxozyaystvennoy texniki organizuyutsya v stranax Afriki. V istoricheskoy literature takje upominayetsya, chto vystavka, proxodivshaya v Mozambique, posetila bolshoye kolichestvo mestnykh jiteley.

Klyuchevyye slova: Nezavisimost, xozyaystvennaya svyaz, selskoye xozyaystvo, vzaimodeystviye, xlopkovodstvo, bogatyy urojay, socialisticheskoye obuyestvo, xozyaystvo, vystavka, eksport, spetsialist, rabotyaga.

REGARDING UZBEKISTAN’S RELATIONS WITH ANGOLA AND MOZAMBIQUE IN THE 70-80S OF THE 20TH CENTURY...

Orziyev Mahmud Zayniyevich,

Bukhara State University, Department of «World History», associate professor, Ph.D. (PhD)

Babakulov is the son of Okhunjon Akhmat

Teacher of the Department of Social Sciences of Bukhara State Pedagogical Institute

Abstract: In the second half of the 20th century, the processes of gaining national independence of African countries took place, and efforts to get rid of colonial complications began. Especially, the countries of Angola and Mozambique in the tropical African region, after gaining national

independence in 1975, followed the path of rapprochement with the former USSR in order to get rid of economic dependence on metropolises. The former USSR helped these countries in military, political, and technical fields. Uzbekistan, a part of the USSR, was not left out of these relations. Uzbekistan is mainly involved in agriculture and the supply of equipment related to this field, growing cotton in the conditions of the tropical region, obtaining abundant harvests from it, organizing farms based on the procedures of the former USSR, creating the scientific basis of cotton cultivation, managing agricultural equipment, delivering it to the local population, Angola and They began to teach the Mozambican people to build a society and live on the basis of Soviet rules. Products produced in Uzbekistan's industrial enterprises were delivered to various African countries. Exhibitions of agricultural machinery products are organized in African countries. It is also mentioned in the historical literature that the exhibition held in Mozambique was attended by a large number of local residents.

Keywords: Independence, economic communication, agriculture, interaction, cotton planting, bountiful harvest, socialist society, economy, exhibition, export, expert, hard worker

Kirish. Ikkinchi jahon urushidan so'ng, urushning ko'p mashaqqatlarini o'z yelkasiga olgan va fashizm ustidan qozonilgan g'alabagda hal qiluvchi rol o'ynagan sobiq SSSRning xalqaro maydonda ta'siri oshib, mustamlaka tartiblarida yashayotgan Afrika xalqlari orasida sosialistik va ozodlik g'oyalarning yoyilishining kuchayishiga sabab bo'lgandi. Ingliz, fransuz va boshqa Yevropa mamlakatlari mustamlakalari bo'lgan Afrika xalqlari va mamlakatlarda avj olgan milliy ozodlik harakatlarini sobiq SSSR hamisha qo'llab-quvvatlab turgan. SSSR ta'sirining oshishi va Afrika mamlakatlarida SSSR namunasidagi sosialistik jamiyatlar qurish g'oyasi tez tarqala boshlagan. Bu hol XX asrning 50-70 yillarida ayniqsa ko'zga tashlangan. "1950-1970 yillarda Sovet ittifoqining tashqi siyosati globallashib borib, ushbu siyosatning bir qismi rivojlanayotgan va endigina mustaqillikni qo'lga kiritgan G'arbiy Afrika davlatlari (Gana, Mali, Kongo, Gvineya)ga ham mustamlakachilik asoratidan qutilish, sovet namunasi asosidagi jamiyatlar qurish g'oyalarning tarqalishida namoyon bo'lgan[11, 273]"-ligi bilan bog'liq ma'lumotlar tarixiy adabiyotlarda keltirib o'tilgan.

Adabiyotlar sharhi. O'rganilayotgan mavzuga oid tarixiy adabiyotlar asosan sobiq SSSR davrida chop etilgan bo'lib, ularda kommunistik mafkura ustun bo'lganligi sababli tanqidiy nuqtai-nazardan o'rganishga e'tibor qaratdik. Ayniqsa, M.A. Axunova, A.M. Kasymov, O.A. Toshpulatov S.A. Frolova kabilarning asar va maqolalarida, Shuningdek, o'sha davr ommaviy axborot vositalarida O'zbekistonning Angola va Mozambik davlatlariga ko'rsatgan moddiy-texnik yordami, ushbu davlatlar bilan munosabatlarining turli jabhalari yoritilgan.

Natijalar va Munozara. Sobiq SSSR tashqi siyosatining Afrika va ayniqsa tropik mintaqadagi davlatlarga qaratilishi bu hududlarda paxta, kofe kabi turli sanoatbop mahsulotlar, boy qazilma boyliklar sabab bo'lgan deb aytish mumkin. Ammo, tarixiy manba va adabiyotlardagi ma'lumotlar tahlili SSSR ushbu davlatlarga xalq xo'jaligini tiklash, zamonaviy zavod va fabrikalar qurish borasida katta amaliy ishlarni bajarganligi va unda O'zbekistonning ham roli, ahamiyati katta bo'lganligini ko'rsatadi. Bu esa jamiyat qurilishi, davlat aparatining tuzilishida namoyon bo'lgan. 1979 yilgi ma'lumotlarga qaraganda, Afrikaning 30% hududi va aholisining 25% ni qamrab olgan mamlakatlar sosialistik jamiyat qurishni e'lon qilgan bo'lib, ular orasida Angolola va Mozambik hududi va aholisi bo'yicha muhim ahamiyat kasb etgan[4, 494]. SSSRning XX asr 70-yillaridan boshlab Afrika janubidagi asosiy ittifoqchilari sobiq Portugaliya koloniyalari bo'lgan Angola va Mozambik davlatlari bo'lib, biz ushbu davlatlar bilan sobiq SSSR tarkibida bo'lgan O'zbekiston SSRning o'zaro 70-yillar oxiri – 80-yillar boshlarida paxtachilik sohasidagi munosabatlariga imkon qadar to'xtalib o'tishni lozim topdik.

Angola va Mozambik (har ikkalasi 1975 yil mustaqillikni qo'lga kiritgan) davlatlari tropik Afrikada joylashgan bo'lib, milliy mustaqillikdan so'ng jamiyat taraqqiyotining sosialistik yo'nalishini tanlagan. Shu vaqtdan boshlab, ularning SSSR va u orqali O'zbekiston bilan iqtisodiy aloqalari rivojlanib borgan. 70 yillarning ikkinchi yarmiga qadar ham O'zbekistonning Samarqand, Toshkent, Chirchiq, Qo'qon shaharlaridagi zavodlarda ishlab chiqarilgan sanoat mahsulotlari Gvineya, Mali, Jazoir va boshqa Afrika davlatlariga eksport qilingan. Shuningdek, Toshkent tekstil korxonasi mahsulotlari ayniqsa Jazoirida xaridorgir bo'lgan. 70-yillar ikkinchi yarmidan boshlab esa, ularning Angola va Mozambik hududlariga kirib borganligini ko'rish mumkin. Shu vaqtdan boshlab, yuzlab o'zbekistonlik ishchilar Angola va Mozambikda yangi sosialistik jamiyat tartiblari qurish yo'lida ishlay boshlaganlar[1, 22-23]. Ya'ni kolxoz va sovxozlar qurish, paxta yetishtirish tajribalarini o'rtoqlashganlar.

Tarixiy adabiyotlarda birgina Mozambikda sovetcha tartiblar asosida xo'jalik yuritish va paxta yetishtirish bo'yicha O'zbekiston SSR yordami beqiyos bo'lgan. 1977-1981 yillarda Mozambikning Nampula o'lkasida uchta SSSR tipidagi sovxoz tashkil etish, shuningdek, paxtachilik ilmiy-tadqiqot markazi tashkil etishga ko'maklashganlar[9, 12]. Bu Mozambik hududida paxtachilikning rivojlanishi va iqtisodiy ko'rsatgichlarni oshishiga xizmat qilgan. Mozambik davlati agrar davlat bo'lib, sanoatning yetarli darajada rivojlanmaganligi, qishloq xo'jaligiga aholining katta qismi band bo'lganligi kabi qator omillar sanoatning dastlab qishloq xo'jalik bilan bog'liq tarmoqlarini rivojlantirishni talab etgan. 70-yillarning oxiridan boshlab, Mozambik Xalq Respublikasiga O'zbekistonning Toshkent, Samarqand, Chirchiq, Andijon, Qo'qon va boshqa shaharlarida tayyorlangan paxta terish mashinalari, paxta tozalash uskunalari, ekvatorlar, traktorlar, ularning ehtiyot qismlari, tirkamalar, kinoaparaturalar, kabellar, payvandlash transformatorlari, kultivatorlari, kompressorlar, filtrlar va boshqa mahsulotlarni

eksport qilinganligi tarixiy adabiyotlarda keltirib o'tilganligini ko'rish mumkin[9, 13]. Yuqoridagi fikr-mulohazalardan qisman bo'lsada Mozambik iqtisodiyoti sanoatlasha boshlagan degan xulosalarga kelish mumkin.

Mozambik davlatining Nampula o'lkasida o'zbekistonlik mutaxassislar 1982 yilda uchta yirik paxta yetishtirishga ixtisoslashgan xo'jalik tuzishga yordam berganlar. Ushbu xo'jaliklarda paxta yetishtirish bilan bog'liq bo'lgan barcha texnikalar ham O'zbekistonda ishlab chiqarilgan. Paxtaga ishlov berishda O'zbekiston tajribasi qo'llanilishi natijasida Nampula o'lkasi xo'jaliklari paxtadan yuqori hosil ola boshlaganlar. Xo'jaliklar tuzilganining dastlabki yild ayoq paxtadan 30 s/ga hosil ola boshlaganlar[7]. Bu kabi hosil Mozambikning mustamlaka davrida olinmaganligi adabiyotlarda keltirib o'tilgan. O'zbekistonliklarning Nampula o'lkasi dehqonlari bilan turli aloqalari mustahkamlanib borganligi bilan bog'liq ma'lumotlar tarixiy adabiyotlarda saqlanib qolingan. Jumladan, 1983 yilda O'zbekistonda Mozambik kunlari o'tkazilgan. Bu ikki tomonlama hamkorlikning rivojlanayotganligining va o'zbekistonliklarning Mozambikka qiziqishi ortayotganligini ko'rsatuvchi omillardan biri bo'lib hisoblanadi. Shuningdek, 1984 yilda O'zbekiston mehnatkashlari Mozambik Nampula o'lkasi paxtakor-dehqonlariga ish vaqtida kiyiladigan maxsus kiyimlar sovg'a qilganlar. Mozambik hukumati nomidan uni Gaspar Zimba (1982 yil Mozambikning qirg'oqbo'yi port shahri Maputu hokimi) qabul qilib olgan[8,16]. O'zbekistonliklarning beg'araz yordamlar Mozambik xalqida SSSR davlatiga bo'lgan umid va uning yosh, mustaqil Respublikani har tomonlama qo'llab-quvvatlashiga ishonch uyg'otgan. O'zbekistonlik mehnatkashlar Mozambikning Maputu shahridagi yarmarkaga o'z mahsulotlari bilan 1982 yildan boshlab qatnasha boshlagan. 1982 yilgi yarmarka namoyishlari doirasida O'zbekistonda ishlab chiqariladigan paxta terish mashinalari, traktorlar, tirkamalar, ko'sak chuvish mashinalari, seyalka va boshqalar namoyish etilgan. Mozambikda ushbu ko'rgazmani ko'rish uchun ikki mlndan ko'proq odam tashrif buyurgan[5,85]. Bu ko'rgazmaning mozambikliklarda katta taassurot uyg'otganligidan dalolat beradi. Mozambik davlati bilan O'zbekiston o'rtasidagi munosabatlar 80-yillarning ikkinchi yarmidan boshlab qisqarib, sobiq SSSRning tarqalib ketishi bilan deyarli uzilib qolgan.

Tropik Afrika mintaqasidagi Angola davlati qishloq xo'jaligida paxta yetishtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Mustaqillikka erishgandan so'ng ushbu davlat ham paxtachilikni rivojlantirish borasidagi izlanishlari ortidan sobiq SSSR va u orqali O'zbekiston bilan uzviy aloqalarni boshlagan. 1984 yilgi ma'lumotlarga qaraganda, Angolada yetishtiriladigan paxtaning 80% tashselmash zavodida tayyorlangan paxta terish mashinalari yordamida yig'ishtirib olina boshlangan. Shuningdek, O'zbekistonda ishlab chiqarilgan seyalka, kultivator, tirkamalar, shuningdek, T-28x4M va MTZ-80-x kabi Toshkent traktor zavodi ishlab chiqaradigan mashinalarni xo'jalik hayotda keng qo'llagan[8,12-13]. Yangi MTZ-80x traktorlarini Angolaga yetkazib berish 1979 yil iyun oyida boshlangan[2]. Ushbu fakt va raqamlardan ko'rinib turibdiki, 70-yillarning ikkinchi yarmidan boshlangan hamkorlik 80-yillarning birinchi yarmida paxtani sanoat darajasida yetishtirish, uni ekish, ishlov berish, terib olish ishlarini texnika zimmasiga yuklana boshlangan. 80-yillarda chop etilgan ilmiy jurnallarda bu xususda to'xtalib o'tilgan bo'lib, O'zbekistonning Tashselmash zavodida ishlab chiqarilgan paxta terish mashinalari angolalik dehqonlarda ijobiy ta'surot uyg'otgan va o'zlariga beg'araz yetkazib berilgan paxta terio' mashinalari uchun Tashselmash zavodi ishchilariga o'z minnatdorchiliklarini bildirib maktub yo'llaganliklariga oid ma'lumotlar saqlanib qolinganligini ko'rish mumkin[9,13].

O'zbekiston mehnatkashlari Angola va Mozambikda davlatga qarashli qishloq xo'jaliklarini tashkil etishdagi asosiy vazifani bajarganlar. Ushbu vazifani bajarishda O'zbekiston SSR meliorasiya va suv xo'jaligi bosh pudratchi vazifasini o'tagan. Birgina Angolada bosh pudratchiga dastlabki davrda 500 ga yer maydonga ega bo'lgan davlat xo'jaliklarini tuzish, ularda bug'doy va paxta yetishtirishni yo'lga qo'yish vazifasi yuklangan. Belgilangan vazifalarni muddatida bajarish maqsadida O'zbekistonda Angolaga turli texnikalar, mutaxassislar keltirilgan. Angolaga birinchilardan borgan qishloq xo'jaligi mutaxassislari sifatida injener-gidrotexnik I.G. Fayradyan, texnik-quruvchi N.G. Murodov, injener-mexanik M.A. Baklan, avtomexanik S.Raxmatullayev, traktorchi Sh.G. Qurbonov, texnik-mexanik Sh.R. Toxirov, injener-gidrotexnik O.Do'smatov, traktorlar ta'miri bo'yicha slessar F.I. Chilyakovlarning ism-familiyasini keltirib o'tish mumkin[8]. Ushbu mutaxassislar yordamida 1978 yil Luanda shahri yaqinida sovetcha tartiblar asosida ishlaydigan xo'jalik tuzilib, sinovdan o'tkazilgan. Xo'jalikda paxtaning bir necha sortlarini ekilgan bo'lib, iqlimiy xususiyatlarga e'tibor qaratilganligi sababidan Toshkent-1 sorti ko'proq ekilgan. Yil oxirida paxtaning har gektaridan 42 s/ga hosil olingan. Solishtirish natijasiga ko'ra Angola paxtakorlari paxtadan eng yuqori hosilni 1973 yilda 7,3 s/ga olganliklari qayd etilgan[10,22]. Bu sovetcha tartiblarga ishonch, jamoaviy ishlash afzalligi kabilarni ko'rsatuvchi omil bo'lib xizmat qilgan. 1978 yilda tuzilgan xo'jaliklar o'zini oqlagandan so'ng, o'zbekistonlik mutaxassislar va ishchilar ishtirokida Angolaning Luanda, shimoliy va janubiy Kvanze, Malanj kabi o'lkalarida paxtachilikni rivojlantirish mumkin bo'lgan yerlar va ularni sug'orish masalalariga oid kompleks ishlar amalga oshirila boshlangan. 1980 yilgi ma'lumotlarga qaraganda, Angolada paxta ekiladigan yerlarning ko'payib borganligi sababli, paxtani xom-ashyo emas, hech bo'lmaganda yarim fabrikat mahsulot sifatida sotish harakati boshlangan. Shu yili O'zbekiston SSR tomonidan ko'rsatilgan yordam bilan Angoladagi to'rtta paxta tozalash zavodini qayta tiklanib ishga tushirilgan[9,14]. O'zbekistonliklarning sa'y-harakatlari bilan Angola mehnatkashlari paxta sanoatini yo'lga qo'ya boshlaganlar deb xulosa qilish mumkin. Bunday xulosa chiqarishga asoslar yetarli bo'lib, ayrim o'zbekistonliklar Angolaga borib mahalliy aholi bilan birgalikda dalalarda mehnat qilganlar. Jumladan, Angolaning Malanj o'lkasidagi Kakuzo deb